

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C40 – BUI3**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden en Internationale Samenwerking

van 27 oktober 2009

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de deelname van Flanders Investment & Trade (F.I.T.) aan een multisectorale economische missie naar Israël	3
---	---

■

Waarnemend voorzitter: mevrouw Fatma Pehlivan**Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de deelname van Flanders Investment & Trade (F.I.T.) aan een multisectorale economische missie naar Israël**

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, een van mijn drijfveren om aan politiek te doen is een oprechte verontwaardiging over zaken die fout lopen. Ik hoop dat veel van mijn collega's die drijfveer delen, want het is een drijfveer die me de energie en de moed geeft om er af en toe stevig tegenaan te gaan. En over dit dossier ben ik oprecht verontwaardigd. Flanders Investment & Trade (F.I.T.), ons exportagentschap, organiseert een handelsmissie naar Israël, en dat verontwaardigt me in hoge mate. Zo wordt Israël immers gewaardeerd en geherwaardeerd als een normaal land.

Nochtans is het bericht van de drie exportdiensten veelzeggend. In de aankondiging van de missie op de website van Brussels Export staat dit: "Zakenlui die voor het eerst naar Israël gaan, zijn vaak verwonderd over de normale gang van zaken in dit land." In het Frans klinkt dat nog iets beter: "Les hommes d'affaires venant pour la première fois en Israël sont généralement surpris par la normalité de ce pays." Klaarblijkelijk zijn de drie exportdiensten zich dus wel degelijk bewust van het feit dat Israël geen land als een ander is.

U weet dat in het verleden Israël in het Vlaams Parlement al herhaaldelijk onderwerp van discussie is geweest, vooral naar aanleiding van al dan niet gecontesteerde en al dan niet vergunde wapenexportlicenties. Vandaag bestaat er een feitelijk wapenembargo tegen Israël, toch tenminste als we weten dat de eindbestemming het militaire apparaat van Israël is. Als dat het geval is, worden doorgaans geen wapenexportlicenties uitgereikt. Het feit dat dit embargo bestaat, sterkt me in mijn stelling dat ook de Vlaamse Regering de mening is toegedaan dat Israël geen land als een ander is.

Daarom is het zo vreemd dat F.I.T. deelneemt aan een multisectorale economische missie, zoals het officieel heet. Het gaat om een handelsmissie naar Israël. Dat is niet in het minst zo vreemd omdat een van de belangrijkste doelstellingen – misschien wel de belangrijkste – van F.I.T. het duurzaam en ethisch internationaal ondernemen is. Op de website van F.I.T. gaat daar veel aandacht naar uit, ik wil daar dan ook even dieper op ingaan. In antwoorden op zogenaamde 'Frequently Asked Questions' schrijft F.I.T. onder meer het volgende.

De eerste vraag en bijbehorend antwoord luiden: "Duurzaam en ethisch internationaal ondernemen. Heb ik daar iets mee te maken? Jazeker, tenminste als u toekomstgericht denkt. Ondernemers voorzien in de behoeften van hun klanten. Toekomstgerichte ondernemers doen dat met respect voor de behoeften van toekomstige generaties, en dus met respect voor hun toekomstige klanten. Ze hebben oog voor hun economisch presteren én verruimen hun blik met een sociaal, een ecologisch en een mondiaal luik. Dat heet dan duurzaam en ethisch internationaal ondernemen (DEIO)."

De derde vraag en bijbehorend antwoord luiden: "Is DEIO niet vooral 'window-dressing'? Sommige organisaties en bedrijven doen inderdaad aan 'window dressing': zij zijn meer bezig met hun imago dan met DEIO. Dit neemt niet weg dat vele ondernemers hun maatschappelijke verantwoordelijkheid zeer ernstig nemen en inzien dat het welzijn van mens en milieu ook een belangrijke voorwaarde is voor het succes van hun bedrijf op de langere termijn."

Laat dit dan maar eens worden toegepast op F.I.T. zelf. Misschien moet F.I.T. zich eens afvragen of deze handelsmissie niet in strijd is met DEIO. Ik wil het debat ook nog even verruimen, want het toeval wil dat de afgelopen weken en zelfs nog vandaag Israël alweer in de internationale belangstelling staat. Een eerste keer gebeurde dat een veertiental dagen geleden erg uitgesproken, toen het Goldstone-rapport werd goedgekeurd in de Mensenrechtenraad van

de VN. België heeft zich nota bene bij de stemming onthouden, wat een niet-onbelangrijk signaal is.

Wat zijn de conclusies van het Goldstone-rapport? Het steunt op terreinbezoeken, publieke hoorzittingen, bijna tweehonderd interviews en andere rapporten. Het is opgesteld door Richard Goldstone, een Zuid-Afrikaanse rechter van joodse origine. Hij was rechter in het Zuid-Afrikaanse Grondwettelijk Hof en aanklager bij het Internationaal Straftribunaal voor ex-Joegoslavië en Rwanda. Hij is een van de meest gerespecteerde internationale juristen. Hij besluit in zijn rapport dat zowel Israël als Hamas oorlogsmisdaden begingen, en mogelijks zelfs misdaden tegen de mensheid. Het rapport gaat dus over de oorlog in Gaza, van eind 2008 - begin 2009. Volgens het rapport gebruikte Israël disproportioneel geweld, viel het bewust burgers aan, gebruikte het Palestijnen als menselijk schild en vernietigde het burgerinfrastructuur in Gaza. Naar dat land organiseert F.I.T. een handelsmissie.

Een ongeluk voor het Palestijnse volk, maar een geluk voor mij, want het volgende zet mijn vraag misschien wat kracht bij: uitgerekend vandaag pakt Amnesty International uit met een rapport waarin niet minder of niet meer staat dan dat Israël een van de belangrijkste goederen ontzegt aan de Palestijnse burgers, ook op hun grondgebied, namelijk water. De website van BBC News bericht hier zo over: "Israel is denying Palestinians access to even the basic minimum of clean, safe water."

Mijn oprechte verontwaardiging over de handelsmissie die mee door F.I.T. wordt georganiseerd, inspireert me tot een batterij van vragen. Een: onder welke voorwaarden neemt F.I.T. deel aan deze handelsmissie en wat is zijn rol? Welke ethische waarden legt F.I.T. zichzelf en zijn deelnemende klanten op? Is hierover overlegd met de andere regionale exportdiensten?

Twee: welke financiële bijdrage in de voorbereiding en de organisatie van de economische missie is voor rekening van F.I.T.? Hoe worden die middelen besteed? Drie: werd deze handelsmissie voorgelegd aan of besproken op de raad van bestuur, en wat was de houding van de vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering?

Vier: is het de bedoeling dat in Israël contacten worden gelegd met eventuele afnemers van Vlaamse wapens, munitie of speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie? Zo ja, welke potentiële klanten worden bezocht? Vijf: bent u de mening toegedaan dat een handelsmissie naar Israël in strijd is met een van de opdrachten van F.I.T., namelijk het internationaal ondernemerschap stimuleren met oog voor duurzaamheid en ethiek?

Zes: bent u, mede in het licht van de behandeling van het Goldstone-rapport en de onthouding van België hierop bij de stemming in de Mensenrechtenraad van de VN, de mening toegedaan dat een deelname van F.I.T. aan een handelsmissie naar Israël op dit ogenblik niet aangewezen is?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, er bestaat ontegensprekelijk altijd een spanningsveld tussen handeldrijven enerzijds en de door iedereen gedeelde wens om ethisch en duurzaam op internationale diplomatieke of economische fora actief te zijn anderzijds. In het mission statement van F.I.T. zijn principes van duurzaam en ethisch ondernemen ingeschreven. Als ik me niet vergis, gebeurde dat onder de vorige regering.

Het is een moeilijke evenwichtsoefening. Maar onze verontwaardiging mag niet selectief zijn. F.I.T. is in een groot aantal landen actief: rechtstreeks, via eigen vertegenwoordigers, of onrechtstreeks, via de vertegenwoordigers van Brussels Export en AWEX. Als we de strenge normen die we onszelf opleggen ook elders gaan toepassen, dan kunnen we een groot gedeelte van onze handelsvertegenwoordigers terugroepen. Zo heeft F.I.T. een vertegenwoordiger in Iran. Dat is een land waar meer dan de helft van de bevolking niet de basisrechten heeft die

de andere helft wel heeft. F.I.T. is actief in het Midden-Oosten, waar vrouwen de meest elementaire mensenrechten moeten ontberen. Soms hebben ze minder rechten dan dieren.

Ik probeer wat er in Palestina gebeurt niet onder de mat te vegen. Maar als we zouden zeggen dat we echt ethisch moeten ageren, dan stel ik voor dat we dat overal doen, met dezelfde graad van verontwaardiging. Laten we dan meteen ook komaf maken met de vertegenwoordiging van F.I.T. in die landen. Het is natuurlijk een argument ex absurdo, want iedereen weet dat dit niet zal gebeuren. Als het over wapenexport gaat, moeten er moeilijke beslissingen worden genomen. Als ik me niet vergis, moet u die nu ook nemen, mijnheer de minister-president. Zelf heb ik eens een wapenuitvoer naar Saoedië-Arabië geweigerd. Achteraf is daar een mouw aan gepast. Mijn weigering was ingegeven door diepgaande schendingen van mensenrechten. Ooit zal ik het nog eens hebben over het advies dat mijn eigen medewerkers daarover hebben gegeven. Ik heb dat advies letterlijk ingelijst, omdat het aantoonde hoe rekbaar begrippen in dergelijke dossiers worden.

Ik vind niet dat we handel moeten drijven op plaatsen waar lijfstraffen en de sharia worden toegepast, en vrouwen nog minder rechten hebben dan sommige dieren. Laten we dus opletten.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat in Vlaanderen een hoogtechnologisch bedrijf is gevestigd dat een honderdtal werknemers heeft. Het is voor 100 procent in Israëlische handen. Het kapitaal is Israëliësch. Er zijn veel transacties tussen dat bedrijf en Israël. Als we dus deze lijn doortrekken, komt dat bedrijf wellicht in moeilijkheden. Dat zijn overwegingen die zijn ingegeven door de toestand op het terrein. Dat betekent niet dat daar geen zaken zouden gebeuren die niet kunnen. Ik hoor u zeggen dat Israël Palestijnen als schild gebruikt.

De heer Jan Roegiers: Ik zeg dat niet, Richard Goldstone zegt dat.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik zeg daar niets over zolang we daarover geen grote discussie hebben gevoerd, met alle pro's en contra's op een rijtje.

Ik sprak drie weken geleden met de Palestijnse vertegenwoordiger, op een conferentie van Unesco in Parijs. Zij zei dat de Palestijnen nu twee onderdrukkers – ‘oppressors’ – hebben: Israël en Hamas. Hamas vertegenwoordigt trouwens lang niet alle Palestijnen. En Hamas gebruikt de mensen als schild. Maar eigenlijk wil ik die discussie niet voeren.

Laten we wel opletten met de selectieve verontwaardiging van de heer Roegiers als het over onze handelsrelaties gaat.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik deel die verontwaardiging wel, en ik denk niet dat ze zo selectief is. Ik kom daar nog op terug.

Ik ben van nature een pragmaticus, maar hier wil ik de uitspraak van de heer Eyskens over het loslaten van principes niet citeren. Het moeilijke, wellicht nooit helemaal realiseerbare evenwicht tussen handeldrijven en ethische principes moet mijns inziens in een internationale context worden bekeken, en niet alleen op basis van de werking van F.I.T. Niet veel mensen weten dat, maar de Europese Unie (EU) heeft met verschillende landen in de wereld associatieraden opgericht. Afgezien van de landen die kandidaat zijn om toe te treden tot de EU, is Israël de meest bevoorrechte partner onder die groep van landen. In 2000 is een associatieverdrag met Israël afgesloten. Het handelt over politieke dialoog en economische samenwerking.

Vorig jaar, in juni 2008, wou men nog verder gaan en de integratie in de interne markt doorvoeren. In september of oktober is dat in het Europees Parlement besproken, maar het voorstel is daar geheel onverwacht weggestemd, en wel wegens de achttiendaagse oorlog in Gaza en omdat Israël al jaren zijn internationale verplichtingen niet naleeft. Dat zijn de redenen waarom ook de EVP het voorstel heeft weggestemd. Het ging daarbij onder meer over de

oogmerken van de vredesconferentie van Annapolis in 2007, wat inmiddels ook al een stille dood is gestorven, want het was overduidelijk dat Israël de verbintenissen toch nooit zou kunnen naleven.

Het heeft geen zin de Palestijnen of Israël te demoniseren. De overweging van de EU om de opwaardering van de relaties met Israël weg te stemmen, is wel dat de economische relaties de enige hefboom zijn om Israël te dwingen zijn internationale verplichtingen na te komen. De EU kiest ervoor die hefboom in de hand te houden. De vergelijking met Iran – en ook andere landen – gaat dus niet op, omdat Europa al economische sancties tegen dat land heeft uitgevaardigd. Hoe zullen we Israël dwingen zich te houden aan de internationale rechtsregels als we de economische hefboomen uit handen geven? Iedereen is het erover eens dat Israël die rechtsregels met voeten treedt.

De voorzitter: De heer Creyelman heeft het woord.

De heer Frank Creyelman: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, mevrouw Moerman heeft hier terecht een aantal zorgen verwoord die ook de onze zijn. Ook wij zijn geen grote voorstanders van sommige onderdelen van de Israëlische politiek ten aanzien van de Palestijnen, maar we zijn nog minder voorstanders van de wijze waarop de Palestijnen en een gedeelte van de Arabische wereld hun doelstellingen willen verwezenlijken.

De heer Roegiers stelt de vraag die hij wil stellen, dat is zijn goed recht. Maar de teneur van zijn vraag laat toch veronderstellen dat hij Israël opvat als een gewelddadige dictatuur, hoewel het in feite de enige democratie van de regio is. Het is een democratie die is omringd door honderden miljoenen Arabieren die niet enkel het bestaan van de staat Israël, maar ook het bestaan van de Israëliërs zelf bedreigen. Elk volk en elke staat heeft het recht zich te verdedigen. Bovendien heeft mevrouw Moerman hier verwezen naar mistoestanden in andere landen – landen waar F.I.T. ook actief is. De eenzijdige benadering van de heer Roegiers is meer dan jammer ten aanzien van een staat die Europa en het Westen goed gezind is.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mevrouw de voorzitter, collega's, het is een heel interessante discussie. Mijnheer Roegiers, ik hoop dat u de verontwaardiging die u drijft om aan politiek te doen nog lang mag hebben. U bent wellicht niet de enige.

Ik hoop ook dat we op een ander moment diepgaand kunnen discussiëren over dit thema. Ik hou nogal van het boek 'A Theory of Justice' van John Rawls. Hij schreef interessante zaken over rechtvaardige betrekkingen tussen staten, en hoe daarmee om te gaan. We moeten daar later eens op ingaan, en onderzoeken hoe we onrechtvaardigheden moeten proberen op te lossen.

Op een reeks van vragen van de heer Roegiers kan ik kort antwoorden, want F.I.T. participeert niet aan die missie die van 6 tot 10 december naar Israël gaat. Mijn informatie leert me dat F.I.T. niet deelneemt, wat een aantal vragen dus zonder voorwerp maakt. AWEX en Brussels Expert organiseren jaarlijks een multisectorale zakenmissie, F.I.T. doet dat tweejaarlijks. Dit jaar stond een beperkte milieuzending op het programma, maar die is geschrapt omdat er onvoldoende deelnemers waren.

F.I.T. neemt niet deel aan die missie. Vandaag is het probleem derhalve niet aan de orde, en uw vragen zijn dus zonder voorwerp. Maar dat betekent niet dat het probleem van de baan is, want in 2010 zal F.I.T. opnieuw worden gevraagd om mee te werken. U zegt terecht dat onze verhouding tot de staat Israël een delicaat dossier is, en de andere sprekers hebben dat ook benadrukt.

U haalde in dat verband het rapport-Goldstone aan. Wij hebben dat rapport gelezen. In dat rapport staat geen oproep tot economische boycot van Israël. Richard Goldstone is over de resolutie van de Mensenrechtenraad trouwens niet onverdeeld gelukkig. Als mijn informatie

klopt, was hij zelfs ontstemd. Hij zei: “There is not a single phrase condemning Hamas, as we have done in the report.”

Het conflict tussen Israël en Palestina was mensonterend. Er zijn de nodige initiatieven genomen. In de stemming over de resolutie hebben vier staten tegen gestemd: Nederland, Italië, Hongarije en Slowakije. Twee staten hebben zich onthouden: België en Slovenië. Twee staten hebben zelfs de zaal verlaten voor de stemming plaatsvond: Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. Daar valt dus veel over te zeggen.

In het rapport en de resolutie worden een aantal duidelijke punten verwoord, maar die zijn niet eenzijdig tegen Israël gericht: ook de verantwoordelijkheden van Hamas worden benadrukt. In elk geval moet we op dat punt erg zorgvuldig met het Vlaamse beleid omspringen. Ik ga ervan uit dat we in 2010, nog voor de missie zal plaatsvinden, de kans hebben om de stand van zaken te bekijken en – als dat nodig mocht blijken – daar opnieuw over te discussiëren.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Ik dank de minister-president voor het antwoord. Nochtans is het wat vreemd, want ik heb letterlijk de website van Brussels Export geciteerd. De informatie op de website klopt dus niet. Het lijkt me alleszins goed dat naar aanleiding van deze discussie F.I.T. wordt opgedragen om contact op te nemen met Brussels Export om die informatie in elk geval te laten verwijderen. Dat is een eerste punt.

We discussiëren nu een beetje in het luchtledige, maar toch is het nuttig om naar aanleiding van uw kort antwoord en de commentaren van de collega's Moerman en Creyelman een en ander recht te zetten. Zo heb ik niet gepleit voor een economische boycot, en vooral nog pleit ik daar ook niet voor. Ik heb bewust dat woord niet in de mond genomen. Israël bevindt zich aan de buitengrenzen van Europa, dus het is niet abnormaal dat met dat land handel wordt gedreven. Er is wel een verschil tussen gewoon handeldrijven en met F.I.T. actief op zoek gaan naar bijkomende handelspartners in Israël.

Er is me hier ook aangewreven dat ik te eenzijdig en te selectief in mijn verontwaardiging ben. Ik heb nochtans een stukje uit het Goldstone-rapport geciteerd, waarin staat dat zowel Israël als Hamas oorlogsmisdaden hebben begaan. Ik heb dat heel nadrukkelijk en heel bewust gezegd. Maar het is zo dat er geen handelsmissie naar de Palestijnse gebieden op de agenda staat, en dus is het mijn taak niet om hier het proces van Hamas te maken. Ik heb me beperkt tot het land waar de handelsmissie naar toe gaat. Het is dus niet juist dat ik selectief verontwaardigd ben.

Ik neem akte van uw antwoord. Ik zal deze zaak blijven opvolgen. En ik hoop dat we volgend jaar, als de vraag rijst of het aangewezen is dat F.I.T. een handelsmissie naar Israël organiseert of mee organiseert, de discussie ten gronde kunnen voeren. De voorzitter van deze commissie heeft trouwens op een eerdere bijeenkomst al gezegd dat hij vermoedt dat dit onderwerp nog meermaals tot discussies in deze commissie zal leiden.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Misschien ligt het aan mij, maar het verschil tussen gewoon handeldrijven en het actief op zoek gaan naar bijkomende handelspartners is niet duidelijk. Dat is een semantisch verschil. De Vlaamse belastingbetalers betalen een heel actieve en bekwame man, wiens enige taak er daar in bestaat op zoek te gaan naar bijkomende handelspartners en potentiële investeerders. Volgens uw definitie van handeldrijven horen die activiteiten daar niet toe. Wat moeten we dan met die man aanvangen? Ik denk dat we dit semantische onderscheid best vergeten.

De heer Matthias Diependaele: Het klopt dat in deze legislatuur dit onderwerp nog tientallen keren zal terugkomen. Ik heb schrik van de verwijten dat men selectief verontwaardigd is. Het is nutteloos om in dergelijk conflict een zwartepiet aan te wijzen. Dat is totaal overbodig.

Het debat wordt gesmoord door langs beide kanten over en weer het verwijt van selectieve verontwaardiging uit te spelen. Dat de Palestijnen ook geen lieverdjes zijn, dat is overduidelijk. Ik hoop enkel dat we de komende jaren erin slagen een grondig debat over deze zaak te voeren, en alle betrokken partijen kunnen aanspreken over hun verantwoordelijkheden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■